

Mis kaikki poja ny ovat? Muistoja opiskeluajalta Turun yliopistossa vuosilta 1972–1976

Leena Aalto

Opiskeluaika Turun yliopistossa Kasvatustieteen laitoksella oli monelle sitä ihanaa nuoruuden ja toiveiden aikaa 1970-luvun alkupuolella. Silloin oli elämä vielä edessä, tehtiin valintoja ja tavoitteellisia suunnitelmia. Lemminkäisen kadulla kuljettiin luennoilla ja Hämeenkadun kahvilassa käytiin joskus syömässä puoli anosta mannapuuroa. Ylioppilaskylässä yhteisöllisesti asuttiin ja omenaviiniä joskus juotiin. Aika kulki joutuisasti ja joka päivä tuli eteen uusia, kiinnostavia asioita. Ja tietysti kyllä tentteihinkin luettiin, mutta tärkeintä oli nuoruus ja elämä itsessään. Tulevaisuudessa häämötti tutkimus, perhe ja mielenkiintoinen vakinainen työ.

Yliopisto- ja opiskelijaelämä oli vilkasta. Osakunnat toimivat uusien ja jo varttuneiden opiskelijoiden voimalla säilyttäen perinteitä ja luomalla uutta toimintaa. Oltiin yhteiskunnallisesti aktiivisia, seurattiin kotimaan ja maailman tapahtumia sekä välillä katsottiin tietenkkin myös Peyton Placea. Useimmat opiskelijat elivät niukalla opintolainalla. Kaikesta piti yrittää säästää, mutta aikaa ei tuhlatu valittamiseen. Osa opiskelijoista otti myös pieniä sivutöitä, esimerkiksi muutama oli sanomalehtien toimituksissa oikolukijana tai teki muuta lyhytaikaista työtä. Muotia seurattiin, vaikka suuria rahasummia ei vaatteisiin voitu laittaaakaan. Viikonloppuisin olivat tanssipaidat KY clubilla, Kårenilla, Ikituurissa ja muissa opiskelijapaikoissa täynnä. Lauuilat ja vappujuhlat tietenkkin muistaa jokainen opiskelija vielä vuosienkin jälkeen. Itselläni ei ollut mitään erityistä ryhmää, johon olisin kuulunut opiskeluaikana. Oltiin tuttavii ja ystäviä, mutta kaikilla oli kuitenkin oma elämä ja omia menoja. Se oli myös aikaa, jolloin taistolaisuus nosti päätään opiskelijoiden keskuudessa. Kaikki eivät olleet liikkeessä mukana, mutta seurasivat sitä sivusta. Itse en ollut poliittisessa toiminnassa mukana opiskeluaikanani.

Leena Turun ylioppilaskylän opiskeluboksissa vuonna 1975 (Leena Aallon kotialbumi)

Opiskelijoita ravintola Ikituurin jonossa 1970-luvun puolivälin tienoilla (Leena Aallon kotialbumi)

Ylioppilaskylä 1 D kerroksen joulupöytä vuonna 1974 (Leena Aallon kotialbumi)

Kasvatustieteen asema ja arvostus tieteissä nousi 1970-luvulla. Kansakouluja lakkautettiin ja Suomessa siirryttiin peruskoulujärjestelmään. Kasvatustieteiden tiedekunta perustettiin Turkuun vuonna 1974. Silloin myös kasvatustieteen maisterinimike otettiin käyttöön. Tutkimustyö kehittyi entisestään. Tavoiteoppiminen oli tärkeä opintoaihe. Asennetutkimukset olivat silloin ajankohtaisia opinäytetöitä ja monta asennetutkimusta julkaistiinkin. Faktorianalyysin tekemistä innokkaasti harjoitettiin ja reikäkortteja naputettiin. Kun itse oli tieteen tekemisessä vielä pieni, niin koneet olivat sitäkin suuremmat. Valmistaa saatiin kuitenkin ahkeralla työllä aikaan. Pienellä kirjoituskoneella valmiille kolmisivuiselle hiilipaperiarkille naputeltiin proseminaariryöt ja gradut.

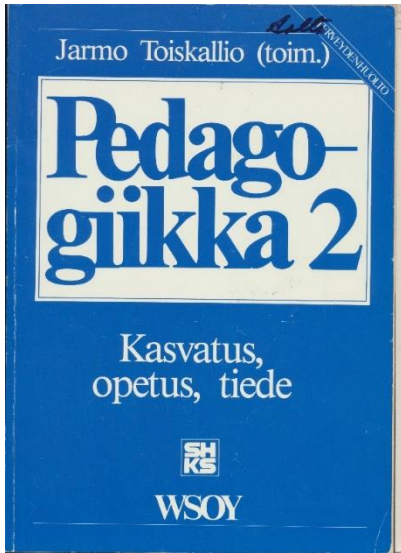
Eri aineissa peruskurssit olivat luentopainotteisia ja osa-alueisiin kuului kirjatenttejä. Tilastotieteen luennoilla oli aina suuri osanottajamäärä, koska tilastotieteen peruskurssi oli pakollinen monessa oppiaineessa. Pienryhmähuoneita ei useinkaan laitosten tiloissa montakaan ollut. Tiloja ei oltu alun perinkään suunniteltu koulutukseen sopiviksi. Kirjasto oli tietenkin käytössä, mutta opiskeluka-vereiden kanssa kirjoja myös kierrätettiin. Joskus tehtiin myös tiivistelmiä ja käännöksiä, joita kierrätettiin tuttuja kanssa. Tenttipaineet ja pelot ovat varmaan ikuisia, ne ovat yleensä jokaiselle sukupol-velle tuttuja riippumatta alasta. Tulokset ilmoitettiin laitoksen taululla ja se oli joka kerta yhtä jännit-tävää mennä niitä katsomaan. Siinä sai myös katsauksen, millaisen tuloksen oli saanut muihin verrat-tuna.

Kasvatustieteen laitoksella professori Inkeri Vikainen oli tummiin jakkupukuihin pukeutunut hoikahko opettajatyylinen nainen. Siis ajan henkeen sopiva jakkupuku oli, mutta ei ole kyllä jäänyt muistoon, että hän olisi tuoksunut Chanel No 5 hajurvedelle. Kun itse oli nuori, niin sitä muistaa hänet vanhempana, rauhallisena ja asiallisena henkilönä. Jotenkin jäi mielikuva, että hän oli paljon tekevä, ei puhunut eikä selitellyt turhia vaan teoilla ja saavutuksilla piti näyttää tulokset.

Apulaisprofessorina oli Erkki Lahdes, joka tuli opiskeluaikana meille kaikkein tutuimmaksi ja läheisemmäksi. Hänelle saattoi mennä juttelemaan vaikka mitä tahansa ja hän sitten kuin vitsikäs isäukko antoi meille muka kaikenlaista didaktista mietittävää ja tavoitetehtäviä. Hän saattoi intoa täynnä puhua peruskoulustakin, mitä me emme olleet käyneet. Ja kun menimme kaupungilla viikolla tansseissa piipahtamaan, niin siellä se näkyi Lahdeskin käsi siipenä pyörähtelevän. Ystäväni mies harrasti jalkapalloa ja olimme usein katsomassa otteluita. Sinnekin se Lahdes oli ehtinyt. Ystäväni tönäisi kyynärpäällään minua: ”Kato, tuolla se Lahdeskin kurkkii kentälle kuin kärppä seitsemästä reiästä yhtä aikaa.” Vaikka leikkiä laskettiin ja virnultiin, niin koskaan ei tullut mieleenkään, että oltaisiin jätetty hänen antamat tehtävät tekemättä, jääty pois luennolta tai jätetty kirjat lukematta. Tunnollisesti tehtiin kaikki asiat, mutta kyllä vitsilappu saatettiin jättää joskus hänen pöydälleen. Lahdekselle annettiin kunnioitusta ja arvostusta hymyssä suin ja ilolla uutta oppien.

Myöhemmin tuli apulaisprofessoriksi myös Juhani Karvonen. Silloin oltiin jo vanhempia opiskelijoita ja tehtävät olivat vaativampia ja laajempia. Asennemuutoksia edelleen käsiteltiin. Sirkku Aho jäi minulle vieraammaksi opettajaksi. Kari Niinistö oli taas sellainen kansakoulun yläluokan opettajan tyyppinen, mukavan turvallinen, ei hätkähdellyt. Myös Niinistölle uskallettiin juttujakin kertoa. Hän selitti rauhallisesti ja selkeästi asian ja siitä oli helppo tehdä muistiinpanot. Jukka Nurminen oli nuorempaa polvea. Hän oli kuin puoleksi opiskelija, puoleksi opettaja. Hän oli suorapuheinen, jos asiat eivät menneet tarpeeksi nopeasti. Hän ei jahkaillut.

Jarmo Toiskallio oli alussa opiskelijakaveri, joka sittemmin siirtyi laitoksen henkilökunnan joukkoon. Jarmo oli mietiskelevä järjestyksen mies. Maanantaisin saattoivat jotkut opiskelijat näyttää väsähtäneiltä, mutta Jarmo oli aina ryhdikäs eivätkä silmät lurpahdelleet. Katseli vain ensin analysoivasti uupunutta opiskelijoiden laumaa ja vinkkasi sitten pojille, että eikö nyt olisi aika jo ryhdistäytyä. Se jäi mieleen, että Jarmolla ei ollut koskaan pitkä hassottava tukka niin kuin muutamilla pojilla oli. Eikä hän hössöttänyt taistolaismateriaalin kanssa. Jarmon kanssa tehtiin myöhemmin yhteistyötä, kun hän oli toimittamassa Sairaanhoidtajien koulutussäätiön julkaisemaa *Pedagogiikka 2* -kirjasta, jossa oli myös Jarmo Toiskallion, Kari Niinistön ja Leena Aallon kirjoittamia tekstejä.

Kansikuva Toiskallion vuonna 1985 toimittamasta kirjasta, johon hänen lisäksi kirjoittivat Leena Aho, Helena Leino ja Kari Niinistö (Leena Aallon kotialbumi)

Erityispedagogiikan opiskelua johdettiin osittain Jyväskylästä käsin. Proseminaariryön tein lasten ja nuorten psykiatriasta. Sosiologiassa professorina oli Erkki Asp. Proseminaariryön tein terveyden sosiologiasta. Ahti Laitinen piti erilaisia luentosarjoja ja Scheininin veljeksetkin kävivät innokkaina sosiologian luennoilla. He olivat aktiivisia taistolaisia ja se tuli luentojen jälkeen usein esille. Suoritin joitakin kursseja myös oikeustieteen puolella, jossa Seppo Koskinen opiskeli. Seppo kuulosti oikein järkevältä ja laajasti ajattelevalta opiskelijalta. Hänen mielipiteitä oli mukava kuunnella. Oikeustieteen kuppilassa ei taistolaisuudesta kuultu puhuttuvan, siellä oli iloinen ilmapiiri.

Tein kasvatustieteen graduni sairaanhoidon opiskelijoiden asenteista käytännön harjoittelua kohtaan. Laitokselta sai hyvää ja riittävää ohjausta, koska asenteet ja asennemuutokset olivat siihen aikaan ajankohtaisia aiheita ja tietoa oli saatavilla. Samalta aihealueelta oli jo proseminaariryöni julkaistu Kasvatustieteen julkaisusarjassa A:27 (1973). Luonnollisesti minulle oli tulevissa töissä paljon hyötyä opinnoistani. Kun olin ollut opiskeluaikana paljon käytännön hoitotyössä mukana sairaalan eri osastoilla, aihe oli minulle käytännönläheinen. Myös sosiologian, erityispedagogiikan ja psykologian opintojen anti oli tarpeen, kun olin myöhemmin töissä kasvatustieteen ja kasvatustieteen ja sosiologian opettajana. Hallinnollista työtä tein terveystalouden sihteerinä ja koulutuspäällikön työssä.

Psykologian opinnot suoritin Åbo Akademin puolella. Professorina oli Kirsti Lagerspetz. Luentosalin seinistä uhkui vanhaa akateemista ilmapirtta ja tyyli oli rauhallista. Mitään erikoisempaa muistoa ei jäänyt mieleen, kaikki meni ihan hyvin ja opintoaine oli mielenkiintoinen. Kotimainen kirjallisuus opintoaineena oli myös mukavaa ja rentouttavaa. Luennoilla saattoi mielikuvitusta käyttää enemmän kuin muissa aineissa.

Tilastotieteen Pekka Hjelt oli kuin kummajainen, jonka käyttäytymistä ei voinut arvata etukäteen. Entiset jänkäjäkärit olivat aina sodan jälkeen puhuneet siitä sota-ajan ”Marokon kauhusta”. Jäi muistikuva, että kyllä se Hjelt oli kuin ”Tilastokauhu”, josta tarinaa myös riitti. Monet suorittivat tilastotieteen kurssia useampaan otteeseen eivätkä pystyneet edistymään opinnoissaan eteenpäin. Siinä tuli monet itkut itkettyä. Tentissä Hjelt saattoi heittää paperit lattialle ja sieltä lattialta piti peloissaan

noukkia sitten paperi itselle ja olla hiljaa. Tarkalleen kellon lyömällä meni salin ovi kiinni ja sen jälkeen ei ollut saliin pääsyä.

Kaikki joulu-, pääsiäis- ja kesälomat olin töissä Tukholmassa Karoliinisessa sairaalassa Thoraxklinikalla, keuhko- ja sydänkirurgian teho-osastolla ja suurella teho-osastolla. Elokuussa 1973 oli Tukholmassa Norrmalmstorgin pankkiryöstötapaus. Teho-osastolla oltiin monta päivää valmiustilassa ja ylityö-valmiudessa. Olin silloin työvuoroissa ja meitä valmennettiin akuuttiin toimintaan. Suurempaa tehtävämääräystä ei kuitenkaan teho-osastolle silloin tullut. Mutta se yleinen tunnelma on jäänyt syvästi mieleen.

Leena vuonna 1972 Thoraxklinikalla työssään
(Leena Aallon kotialbumi)

Yhden kesän työskentelin S:t Göränin lapsi- ja nuorisopsykiatrian osastolla, koska aineyhdistelmäni oli myös erityispedagogiikka. Siellä tuli rajusti esille elämän haavoittavuus ja vaikeudet. Lapsipyromaani onnistui kaikista varotoimenpiteistä huolimatta kuitenkin saamaan palohälytyksen aikaan ja yhtäkkiä keskellä yötä olikin sireenit soiden isot palokunnan autot osaston edessä sairaalan pihalla. Rajojaan hakevaa nuorta tyttöä ymmärrettiin ja ymmärrettiin, kunnes yhtenä aamuna löytyi kuollut rotta henkilökunnan jääkaapin hyllyltä ruokien päältä. Raskasta oli myös hoitaa nuorta anorektikkaa ja tarkkailla kuvion mukaisesti ympyrää kävelevää pakko-oireista poikaa, joka toisti samoja liikkeitä useita tunteja yhteen menoon. Työ sydänkirurgisessa tehohoidossa ja lapsi-psykiatrissa oli erittäin vastuullista, työssä ei voinut kovin haihatella eikä iltaisin vanhassa kaupungissa aikaa viettää. Kesät muistan kuitenkin aurinkoisina ja mukavina. Kesäpalkalla sai sitten ostaa uudet muotivaatteet, minihameet ja leveälahkeiset farkut, jakut, vyöt ja puukengät. Puukenkiä pidettiin töissä ja vapaa-aikana.

Leena Turun kaduilla muotivaatteissa vuonna 1973 (Leena Aallon kotialbumi)

Suomalaisia opiskelijoita oli paljon kesätöissä Tukholmassa. Siellä oli töitä ja järjestetty asunto. Osa opiskelijoistakin sortui huumeisiin. Surullista oli seurata erästä hammaslääketieteen opiskelijaa, jonka olisi pitänyt valmistua seuraavana jouluna. Hän alkoi liikkua itävaltalaisen seurassa, jotka käyttivät LSD:tä ja muita huumeita. Huolestuneena varoitimme, mutta se ei auttanut. Saatiin onneksi kiinni, kun hän oli yrittänyt lähteä seitsemännestä kerroksesta ”lentoon”. Hän ei syksyllä palannut Suomeen, emmekä tiedet, miten hänelle kävi.

Oli toisenlaisiakin elämän matkoja ja kulkujä. Joku nuorista naisista oli tullut Turussa raskaaksi ja kävi sitten Ruotsissa synnyttämässä lapsen, jätti sen adoptoitavaksi ja palasi myöhemmin sitten takaisin opiskelupaikkakunnalle. Kesätöissä näki ja kuuli mitä erilaisempia elämän kohtaloita, ei pelkästään opiskelijoiden tarinoita. Vaikka Suomessakin tietysti oli kaikenlaista hankaluutta, niin ulkomailla suomalaisille tapahtuvat huonot asiat tulivat useimmiten selkeämmin esille ja niitä seurattiin tarkemmin. Sanotaankin, että vieraassa maassa identiteetti usein vahvistuu.

Vuoden 1975 syksyllä oli Kaarinassa tarkkailuluokan miesopettaja äkillisesti sairastunut, eivätkä saaneet sinne sijaista. Hätätilanteessa lupasin heitä lopulta auttaa, mutta huonolla menestyksellä. Opetitunnit ja sen tiedon, että kyseessä oli tarkkailuluokka, näin vasta paikan päällä. Urheilutunnilla pelattiin sitten jalkapalloa. Pojat heristivät ihan nyrkkiä minulle. Olin kuulemma huonoin jalkapalloa pelaava ihminen, minkä he olivat koskaan nähneet ja vielä hidaskin. Minun takia oli tullut niin monta maalia, että neuvoivat pysymään kokonaan poissa jalkapallosta. Ja sitten kun sattuiivat olemaan vielä puutyötunnitkin seuraavana päivänä, niin siinä olikin tekemistä. Veistosalin nurkassa oli iso kasa pie-

niä lautapalikoita. En osannut muuta keksiä kuin, että tehtäisiin kynttiläjalkoja. Kaksi ohutta puupalikkaa ristiin päällekkäin ja siihen reikä keskelle kynttilää varten. Ja siitähän se riemu syntyi. Minulle aloitettiin kunnon perehdytys. Pojat eivät muistanee edes juosta ulos pihalle luokkien ikkunoiden taakse vinkeilemään, koska heillä oli niin kova ja aikaa vievä työ ohjata minua. He kävivät kaikki sahat ja koneet läpi ja neuvoivat, miten ne toimivat. Ja näyttivät havainnollisesti työn. Kynttilänjalkojakin valmistui suuri määrä. Ne kynttilälajalat muistan varmaan ikäni. Rehtori kysyi seuraavana päivänä minulta, miten olin onnistunut saamaan tarkkailuluokan pojat pysymään luoksaan, kun niitä ei ole nyt pariin päivään näkynyt juoksevan pihalla kiusaamassa muita koululaisia. En osannut siihen muuta vastata kuin huokaista.

Kasvatustiedettä ja kasvatustieteen laitosta kehitettiin. Laitos sai paremmat toimitilatkin. Opiskelut etenivät. Aikanaan piti sitten luopua opiskelijan roolista. Monelle oli vaikeata jättää gradunsa ja lähteä kotoisesta Turun yliopistosta ”kauas maailmalle”. Oli kuin olisi oman rakkaan lapsensa jättänyt. Minäkin suurella haikeudella jätin opiskelijan vapauden taakseni juhannuksena 1976. Sen ei olisi pitänyt olla hankalaa, koska olihan minulla koulutukset, joilla sai töitä sekä Suomessa että ulkomailla. Mutta se irtautuminen oli riipaisevaa, täytyy tunnustaa. Ei ollut enää mitään opinto-opasta, mistä voisi valita kaikkea mielenkiintoista. Eikä ollut kotoista laitosta, mihin saattoi mennä piipahtamaan. Olin aikoinani muuttanut Tukholmasta Turkuun opiskelemaan. Mutta nyt lähdinkin Turusta kohti Rovaniemeä, jossa vierähti monta vuotta. Sieltä junan tuomana tulin myöhemmin Helsinkiin.

Vuosikymmenet ovat vierineet, mutta Turun yliopisto ja Kasvatustieteiden laitos ovat jyrkästi yhä olemassa historiaansa kunnioittaen, mutta uusina, erilaisina ja uudessa osoitteessa. Laitoksen lämmenhenkisenä oppimisympäristönä säilynyt ilmapiiri ja tulevaisuuteen luotaava tutkimusote ovat hyvin säilyneitä ja arvostettavia. Siis "se meidän yliopisto" valmistaa edelleenkin tulevaisuutta luovia, innokkaita kasvatustieteilijöitä ja opettajakuntaa, järjestää jatkokoulutusmahdollisuuksia, ajankoh- taisia projekteja ja korkeatasoista tutkimusta sekä ylläpitää kansainvälisiä oppimisen ja koulutuksen monipuolisia verkostoja.

Mutta enää ei se entinen sukupolvi seiso nuoruuden innossa siellä Lemminkäisen kadun kulmassa minihameessa, tenttikirja ja luentovihko kourassa odottamassa uusia kavereita ja opinto-oppaita. On tullut aika vain haikeana hämmästellen ihmetellä ”Mis kaikki poja ny ovat?”.

Teksti on julkaistu 03.07.2020.

Tekstin julkaisutiedot:

Aalto, Leena 2020. Mis kaikki poja ny ovat? Muistoja opiskeluajalta Turun yliopistossa vuosilta 1972–1976. Helsinki: Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura. URL

http://www.kasvhistseura.fi/sites/kasvhistseura.fi/files/Muistoja%20opiskeluaajoista%20Turun%20yliopistossa%20aalto%20lop_5.pdf

Leena Aallon muita koulumuistelutekstejä tällä sivustolla:

[Muistoja Vaadinselän koululta – jälleenrakentamiskauden kouluajoja Sallassa](#)

[Juhannustanssit kemijärviläisittäin – hetkiä kouluajoilta 1960-luvulla Kemijärvellä](#)